

השבוע עובר ושב

שאלה מאת פרנקל

מועדונים

מה ההבדל בין שמואל תמיר ומארכס? השאלה הזאת נראית פחות דבילית, אם מסבירים מייד שהכוונה לא לקארל אלא לגרושו מהאחים המצחיקים. פעם הודיע מועדון חברתי מוכבד באמריקה לגרושו מארכס, שהוא יכול להתקבל כחבר ל" שורות המועדון, למרות שהמועדון לא מקבל בדרך-כלל, יהודים. גרושו השיב למועדון בשורה בת-אלמות: "תודה רבה, אך אינני מוכן להיות חבר במועדון שבו מתקבלים כחברים אנשים כמוני." מה שמראה שגרושו היה גם אדם פיקח ושנון, וגם איש בעל כבוד.

עכשיו כבר קל יותר לגלות את ההבדל בין שמואל תמיר ומארכס, אני בטוח. בניגוד לגרושו, שלא היה מוכן להתקבל למועדון שבו רוצים אנשים כמוהו, שמואל תמיר, בשנים האחרונות, רוצה להצטרף רק למועדונים שבהם לא רוצים אנשים כמוהו. זה מראה ששמואל תמיר הוא איש פיקח ושנון לפחות כמו גרושו מארכס, אבל בעניין הכבוד הוא קצת לוקה.

לעניין הזה יש הרבה דוגמות, אבל הכי משעשעות הן הדוגמות מן השנים האחרונות. מה לא עשה, למשל, המועדון של ד"ש כדי לשמואל תמיר יהיה ברור שלא רוצים בד"ש אנשים כמו שמואל תמיר? הכל עשה. אבל שמואל תמיר, שזה פרינציפ גדול אצלו להתקבל דווקא למועדונים שבהם לא מקבלים אנשים כמוהו, עשה הכל בשביל להיכנס לד"ש, והיה מוכן לקבל עליו כל תנאי, לחול בעבר ולהתפלש בבוץ, להתקפל, להתמר, לחתכוץ ולשיר את האינטרנציונל, העיקר להיות בפנים — והוא הצליח.

ועכשיו היה לנו את הליכוד. עוד מועדון שלא רוצה אנשים כמו שמואל תמיר. ראש-הממשלה אמנם טען שהוא תומך בקבלת תמיר למועדון, אבל, איך להגיד, כנראה שמח להישאר במיעוט, שבמיקרה הזה אפשר לקרוא לו מזוהר. אבל דווקא ההתנגדות הדליקה את תמיר, והוא שוב היה מוכן לחול, להתמר, להתקפל, להתמר, להתכווץ ואפילו להפסיק לשיר את האינטרנציונל, העיקר להיות בפנים.

ואילו הליכוד מצידו, שהיה יותר חכם מד"ש, אמר לתמיר מה שאפשר להגדיר בעדינות רבה במילים: "ישקני מנשיקות פיהו. וככה, באחת הפעמים היחידות בתולדותינו, לא הצליח תמיר להתקבל כחבר במועדון שבו לא מקבלים אנשים כמוהו.

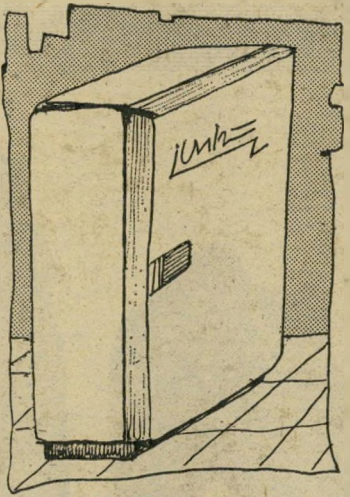
העניין הזה, אני בטוח, הדליק נורה אדומה בכמה-יזכמה מפלגות, שגם בהן לא מקבלים אנשים כמו תמיר. כל אחת מהן תוהה אם תהיה זו דווקא היא שתמיר ינסה להתקבל אליה. המיפלגות היחידות שלא צריכות לחשוש, הן אותן מיפלגות שבהן דווקא מקבלים אנשים כמו תמיר. דווקא למיפלגות הללו הוא לא ינסה להתקבל. אבל איפה יש מיפ"לגות כאלה?

אחרי הבחירות

לא להאמין מה עושה עכשיו מנחם בגין במערכת הבחירות של הליכוד. פשוט לא להאמין, אבל עובדה. לפני שהתחיל ראש-הממשלה שלנו את מערכת הבחירות שלו, החליט ללמוד כל מה שאפשר מבין-גוריון הגדול. התיזה היתה פשוטה. אם בגין-גוריון הצליח לנצח במערכת אחרי מערכה, גם בגין הגדול יכול, אם רק ידע את הסוד. ובכן, התישב ראש-הממשלה, וביסודיות המאפיינת אותו למד כל מה שאפשר ללמוד על התנהגותו של בגין-גוריון לפני הבחירות, ובסוף עלה על המירשם הנכון.

וככה זה הולך: בגין בא לאסיפת בחירות, נואם על נשינו וילדינו, נשים, ילדים וטף, על נצח ישראל ועל הצוררים שרוצים להשמידנו, ובסוף הנאום הוא מזמין את הקהל להסתדר בתור, ובבק"ש שהגשת אליו אחד-אחד, ולהגיד באופן אישי לראש-הממשלה מה חסר להם, וראש-הממשלה ירשום, ואחרי הבחירות נראה מה אפשר לעשות.

נו, והקהל בא, באמת, והעסק הולך בערך ככה:

אחרי הבחירות

"לי חסרה טלוויזיה שחור-לבן," אומר האיש השלישי מהקהל.

"תרשום טלוויזיה למיסכן," אומר בגין לקדישאי.

בא הרביעי, ואומר: "אני, חסר לי פרס."

"לא צריך לרשום, יחיאל," אומר בגין למזכירו, "פרס יקבלו כולם אחרי הבחירות."

גו זקוף-גב

רק בשביל לאזן רכשתי לאחרונה את ידיותו של איש אחד בשם גב זקוף-גב, שלעתיים קרא לעצמו גם גו זקוף-גב, הכל לפי הנסיבות. ובכן, זה מה שאומר עכשיו בשביל לאזן גו זקוף-גב בנימה אופטימית:

"אני, מעודד מאד מהמצב הגלובאלי. הכל פועל לטובתנו כולל הזמן. אבל יותר מכל אני תולה תיקוות רבות במש"ב הכלכלי הפוקד את המערב הרקוב. המשבר הכלכלי הזה מביא לגלי אגטי-שמיות גואים. תראה מה שקרה בצרפת, ותראה מה שקורה עכשיו באנגליה. ה"יהודים שם מתחילים להבין שהם מיעוט נשלט. כל מיני פירחחים וטירוריסטים רודפים אותם. שמים להם פצצות ומתעללים בילדי היהודים. אין לי ספק שתוך זמן לא ארוך יבינו היהודים במע"ב רב שהמקום היחיד הבטוח, שבו לא יסבלו מאנטי-שמיות ולא יהיו מיעוט נרדף, זה ישראל.

"הם יגיעו לכאן בהמוניהם, ואני רוצה לראות שהערבים כאן ירימו ראש במיק"רה הזה, חביבי. את היהודים שיבואו נשלח להתנחלויות, נעבה את תברון ונע"ב את שכם. זה יהיה סוף תקופת ה"כ קישקושים והגו הכפוף. אם אתה זוכר מה שקרה לשכעה משכם, ולשני, מה שמו, זה נותן לך רמז קטן על מה שקרה פה כשהיו למש הרבה יהודים ביהודה ובשומרון. הם עוד יתגעגעו לימים שסתם השתנו להם על הראש, אני מבטיח לך. כל ציוץ שלהם — פצצה קטנה. כל הרמת ראש — מיסגדיק עולה באוויר. אנחנו אצלנו בארץ לא נהיה מיעוט נרדף."

עברית שפה יפה

אני אוהב את השפה העברית. כיוון שמדובר באהבה, קשה לי להצביע על סיבה רציולנית (הגיוינית? שכלית? מושכלת?) לאהבה הזאת. אף אחד לא יספר לי שהעברית היא השפה העשירה ביותר, או אפילו אחת העשירות ביותר. זו שפה שהתאימה לעולם המושגים, התפיסות והתחושות של עם שחי לפני אלפי שנים, ומאז עשתה היסטוריה (דבריה-ממים? תולדות הזמן?) את שלה.

ברור שכדי להסתדר עם השפה הזאת במאה שלנו, היה צורך חיוני מאוד במוסד כמו האקדמיה ללשון עברית, שישכלל את השפה, יעדכן אותה, ויתאים אותה לעולם המושגים, התפיסות והתחושות של העם היושב בציון בימינו אלה. אז מה הצרה? הצרה היא, שנדמה לי שהאקדמיה דן עושה בדיוק את ההיפך. היא מנסה להחזיר אותנו אחורה. לא לשכלל ולעדכן את השפה על-ידי הרחבתה והפחתה למושגים ומילים חדשות, אלא לצמצם את השפה על-ידי המילים החדשות שחודרות לשפה. כאשר מנסים להתאים את כל המילים למסגרת המצומצמת, יחסית, של השורשים העבריים הקדומים, פירוש הדבר שמנסים להחזיר אותנו לעולם המושגים של עם שחי לפני אלפי שנים. אם יש משמעות למילה ריאקציה (נסיגתיות?) זוהי (לשורשים?) זו משמעותה.

ואגב — אם אינני טועה, גם המילה אקדמיה אינה בדיוק עברית במקורה. אפלטון, הוא שקרא כך לבית-האולפנא שלו. יפה עושה האקדמיה ללשון עברית שאינה נוגעת לרעה בשמה שלה, וחבל, חבל מאוד, שלא נהגה באותה דרך בכמה מילים אחרות, מאד. בזמן האחרון, להפריץ (להתיז?) עלינו כמה מילים מעוברות משונות מאוד מאד.

מה

שנפלט

נפלט

אני מקווה שהקוראים כבר שמו לב שאני מאוד אוהב להתעסק עם הפרוי פסור משה ארנס. הרצינות שנופדת ממנו, זה מה שמדליק אותי. ועוד אני מוטרד מהשאלה, מה יצא לארנס אם תחזור בה ישראל מההסכם שחתמה עם מצרים, או אם תתחיל במילחמה עם הסוריים, או אם תפלוש ללבנון.

ארנס, חוץ מזה שהוא יו"ר ועדת-החוקר-הביטחון של הכנסת, הוא גם איש שידוע בקשריו המעולים, אם להתבטא בעדינות, עם תעשיית הנשק ומיסחר ה"נשק. יש לו גם אקצנט אמריקני קל, שמזכיר לנו שהוא לא סתם איזה אחד מה"חברה, אלא איש רציני עם שורשים אמריקניים.

עד עכשיו זה היה הרקע, ועכשיו לי סיפור עצמו. ביום הרביעי שעבר היתה בטלוויזיה תוכנית "מוקד" שבה הופיעו כמה חכמים, וארנס ביניהם, והסבירו לנו מתי ישראל צריכה להתערב ומתי היא לא צריכה להתערב בלבנון.

בכל התוכנית הזאת היה רק דבר אחד מעניין, וזה הדבר: הפרופסור משה ארנס הסביר מדוע לא צריכה ממשלת ישראל להודיע באיץ תנאים היא תתערב בלבנון, כדי להשאיר את האויב במתח. ולדוגמה הביא ארנס את הסיפור על הטעות הנוראה של האמריקאים בתחילת שנות החמישים כאשר "שר-החוץ דן אצ"סון הודיע שקוריה אינה מצויה באיזור החיוני לאינטרסים של ישראל."

מובן שכולם חייבו קצת במבוכה כששמעו את זה, והפרופסור משה ארנס מיהר לתקן את עצמו, ואין צורך לומר שזו היתה פליטת-פה.

אבל זה הרי בדיוק העניין. מאז אותה פליטת-פה אומללה מטרידה אותי השאלה הבאה: האם הפליטה נפלטה למשה ארנס בתור ישראלי שיש לו קצת יותר מדי קשרים עם אמריקה, או שהיא נפ"ט למה שארנס בתור יהודי-אמריקאי שיש לו קצת יותר מדי קשרים עם ישראל?

מתי התנפלו העיתונאים שלנו על מר"גרט תאצ'ר? רק כאשר במיסגרת המ"ג דנייות הכלכלית האמיצה וכו' ביקרה אצל הוד מלכותו הסעודי, ולבשה בגדים צנועים. הו, איזה ליגלוגים הלכו על הגברת השניה של בריטניה הגדולה, ש"רוקדת לפי החללי של איזה שייח' פרי מיטבי מהמדבר? הו, איזה תיאורים מפורטים של האברים הראש-ממשלתיים המוכנסים! הו, איזה בירבורים על אל-ביון הצבועה, לאן היא הגיעה, לאיזה שפל המדרגה היא ירדה.

אבקש מאוד להרשות לי להזכיר לכל העיתונאים המתקדמים שלנו, שאמנם היה לנו פה עסק עם איזה שייח' פרי מיטבי מהמדבר, אבל, לעומת זאת, אם היתה הגברת תאצ'ר רוצה לבקר בבית-כנסת אורתודוכסי, יהודי לגמרי, זה ב"דיוק מה שהיו מבקשים ממנה ללבוש. לי נדמה, איכשהו, שהטעם של השיח' הסעודי והטעם של אלוקיניו שבשמיים בענייני אופנת-נשים, לא כל-כך שונה עד לימינו אלה.

ועכשיו, כשאני חושב על זה, בעצם כל יום וכל שבת לובשות מאות אלפי נשים יהודיות כשרות בדיוק מה שלבשה הגברת תאצ'ר לקראת פגישתה עם ה"שיח' הפרימיטיבי ההוא, ובכלל לא בטוח שהפגישות שהן מקיימות בבית-הכנסת יותר משתלמות מהפגישה ש"קיימה תאצ'ר עם הוד מלכותו.

ואני בכלל לא מדבר על הדברים ה"מצחיקים שהעיתונאים המלגלגים הו מוכנים ללבוש בעצמם, כדי להיפגש עם הוד מעלתו הסעודי תמורת חופי-דולרים או שניים.